

INVALIDILIITON LAUSUNTO

Vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille avustusta antavien linja-autotermiinalien nimeäminen

Invalidiliitto kiittää Traficomia mahdollisuudesta antaa lausunto perustelumistiosta EU:n linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskevassa asetuksessa tarkoitettujen termiinalien nimeämisestä 2023.

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 26 000 henkilöjäsentä ja 142 jäsenyhdistystä.

Päätösehdotuksessaan Traficom esittää, että Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 181/2011 12 artiklassa tarkoitetuksi linja-autotermiinaliksi, joissa vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä avustetaan, nimetään Helsingin linja-autoasema, joka sijaitsee Kampin kauppakeskuksessa, kaukoliikennetermiinalissa.

Invalidiliitto vastustaa Traficomien päätösehdotusta vähentää avustuspalveluita antavien matkustustermiinalien määrä kahdeksasta yhteen. Invalidiliiton mielestä avustuspalveluita antavien matkustustermiinalien määrää pitäisi mieluumminkin lisätä nykyisestä kahdeksasta termiinalista.

Invalidiliiton perustelut, miksi avustuspalveluita antavien matkustustermiinalien määrää ei tule vähentää:

Invalidiliitto katsoo, että mikäli avustusta antavien linja-autotermiinalien määrää vähennetään nykyisestä, niin vaikuttaa tämä palveluverkon supistaminen YK:n vammaisoikeussopimuksen toimeenpanoon ja vammaisten ihmisten oikeuksien täysimääräiseen toteutumiseen kansallisella tasolla. YK:n vammaisoikeussopimuksen 20 artiklan (Henkilökohtainen liikkuminen) alakohtien a) ja b) mukaan ”sopimuspuolet toteuttavat tehokkaat toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille mahdollisimman itsenäisen henkilökohtaisen liikkumisen mm. helpottamalla vammaisten henkilöiden henkilökohtaista liikkumista, sillä tavalla kuin ja silloin kun he haluavat sekä helpottamalla erilaisten avustajien ja välittäjien saatavuutta vammaisille henkilöille.”

Tällä hetkellä avustamispalvelun käyttäjämäärät termiinaaleissa eivät ole perustuneet Invalidiliiton tietojen mukaan kerättyyn dataan, vaan ainoastaan jälkikäteen tehtyyn arviointiin. Tällainen arviointi ei anna todellista kuvaa käyttäjien määrästä. Käyttäjämäärätietoja olisi pitänyt Invalidiliiton mielestä kerätä järjestelmällisesti jokaisesta avustuspalvelua antavasta termiinalista.

Avustuspalvelun käyttäjämäärää on laskenut myös koronapandemia, jonka takia avustamispalvelua tarvitsevat käyttäjät eivät ole voineet matkustaa tartuntariskin vuoksi. Myös se seikka, että avustusta on ollut tarjolla vain kello 8–16 välisenä aikana, on vähentänyt palvelun käyttöä.

Invalidiliitto katsoo, ettei perustelumuiiston vammaisvaikutusten arviointia (sivu 10, kohta 4.2) ole toteutettu perusteellisesti, koska avustamispalvelun toteutumisesta ei ole systemaattisesti ja riittävän pitkältä ajalta kerätty tietoa. Korona-ajalta peräisin oleva tieto myös vääristää avustamispalvelun tosiasiallista käyttöä. Invalidiliitto katsoo, että myös vammaisten avustamispalveluiden käyttäjien osallisuutta olisi tullut vahvistaa esim. kyselytutkimuksen ja palautteiden perusteella.

Se tosiasia, että asetuksen mukainen avustamispalvelu, kuten EU:n matkustajan oikeudet yleensä, tunnetaan edelleen huonosti, ei saa vaikuttaa siihen, että avustuspalveluita antavien matkustustermiinaalien määrä vähennetään. Hyvästä palvelusta ei ole hyötyä, ellei siitä aktiivisesti ja monikanavaisesti tiedoteta.

Linja-autotermiinaalien avustuspalvelusta on vastannut Matkahuolto. Se onkin ollut luonteva taho hoitamaan avustamispalvelua. Matkahuolto on ilmoittanut merkittävistä muutoksista linja-autoasemien palvelutarjonnassa. Mikäli jatkossa Matkahuolto ei tule hoitamaan avustamispalvelua, on Invalidiliiton mielestä valittava uusi taho (tai tahot), joka hoitaa jatkossa avustuspalvelua. Edellä mainittu ei saa olla syy vähentää avustuspalveluita antavien matkustustermiinaalien määrää.

Avustamispalvelun kahdeksan nimettyä termiinaalia ovat tärkeitä liikenteen solmukohtia, kun suunnitellaan esteettömiä matkaketjuja. Mikäli avustamispalvelu jää liikenteenharjoittajien vastuulle, esteettömät matkaketjut eivät välttämättä toteudu. Jos avustuspalveluita heikennetään, joutuvat niitä tarvitsevat henkilöt hakemaan julkisin varoin rahoitettavia kuljetuspalveluita.

Traficom in esitetty päätösehdotus vähentää vammaisille ja liikkumisrajoitteisille henkilöille avustusta antavien linja-autotermiinaalien määrää on ristiriidassa Liikenne- ja viestintäministeriön juuri lausunnolla olleen Liikenteen esteettömyysvision kanssa. Mikäli avustuspalveluita karsitaan ja jatkossa on vain yksi nimetty termiinaali, matkustajien yhdenvertaiset liikkumismahdollisuudet sekä mahdollisuudet käyttää linja-autoliikenteen matkustajapalveluja kaventuvat.

Invalidiliitto muistuttaa, että pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma ”Vahva ja välittävä Suomi” pitää sisällään kirjauksen, jossa Suomi vastaa päästöjen vähennystavoitteisiin ja etenee hiilineutraalisuustavoitteeseen ja hiilnegatiivisuuteen ilman, että arjen kustannukset nousevat tai kilpailukyky heikkenee. Ilmastotavoitteiden toteutumista edistetään konkreettisin toimin ja vaikuttavalla ilmastopolitiikalla niin kansallisesti, EU-tasolla kuin kansainvälisiin sopimuksiin liittyen. Traficom in päätösehdotus vähentää avustuspalveluita antavien matkustustermiinaalien määrä kahdeksasta yhteen ei tue tätä hallitusohjelman tavoitetta. Asiakaslähtöinen ja esteetön julkinen liikenne voi osaltaan vähentää tarvetta yksityisautoiluun.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 8.9.2023

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Esteettömyysasiantuntija Ari Kurppa, ari.kurppa@invalidiliitto.fi